

Մանգրամի Էքսքուրս

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԷ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ԲԻՆԵՃԻ ՍԵՆԵ

1867 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 4 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ

ՆԻՄԵՐՈ 536

Ստանդարտ կշիռներ 300
գրամ և 150 գրամ, որոնք հաստատված են
1867 թվականի օգոստոսի 1-ին օրը, և
1867 թվականի օգոստոսի 1-ին օրը, և
1867 թվականի օգոստոսի 1-ին օրը, և

Կշիռներ 150 գրամ և 75 գրամ, որոնք
հաստատված են 1867 թվականի օգոստոսի
1-ին օրը, և 1867 թվականի օգոստոսի 1-ին
օրը, և 1867 թվականի օգոստոսի 1-ին օրը, և

Մեքսիկայի օսկի, որի զանգվածը
1867 թվականի օգոստոսի 1-ին օրը, և
1867 թվականի օգոստոսի 1-ին օրը, և
1867 թվականի օգոստոսի 1-ին օրը, և

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՐԸ

ԷՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵՆ

Գեղամեքեր 2 ճիւղա իրթէսի .

Ալյուր 56-11

Գարանուր 56-11

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻԹԷ

(Աւելի և քիչ քան . . .)

Փարիս . 13 դեկտ . ախշամ .

Գամարանըն լաղվ օլունաճաղընու տա-
լիր կեզեն թէվաթուրար եալանա չըգ-
մը տըր .

Փարիս . 14 դեկտ . սապահրն սաւաթ
6 սրնտու .

Ճլորանս — Շերիթ նալըր , իթալ-
եա գապինէթօսունուէն բօլիթիգաւընը
վէ կարիպալտինին ախշ ու կիրիթթ օ-
լունմաւընըն նիգամա մուվաթըր օլուն-
դունու թաասհուպ իւլէմիշ տիր . Պու
պապտէ միւճատէլէե տէվաթ օլունմաթ
տա տըր .

Լօնտրա — Չըգան կիճէ , մահպու-
խանէնին էթրաթընտա օլուն խալիճէ
խանէլէր ֆենիանյար մարիթէթի իլէ
պարուլթա հաւաեա թթըրմը տըր , քէն-
տի պաշարը օլուն Պուրքու գուրթար
մաթ իլին . Մահպուխանէլէ պիր սա
գաթըր օլունաւարաթ հալի իլէ գալմը
ալըր , 12 խանէ երգըմըն , խալիճէ քէ-
սան էօլմիւշ վէ քէթ չօգլարը տալի եա
րալանմըն տըր .

Գլէրհընուիլ վէ Պուրք նաման մահ
պուսար գաշմընար տըր .

Փարիս . 14 դեկտ .

Իթալեա բարլամէնթօսու , Բօմա շէհ-
րինին իթալեաեա բալթալթ օլունար
խուսուսունուէն թէքրաթէն գուրա իլէ
գարար վէրտիկի թազուիրտէ , Փարիստէ
իթալեա սէֆիրի Մ . Նիկրանըն (Ֆլօ-

րանսա կիթմէք իլին օլմալը) մուվաթ
գաթ սուրէլտէն րուխսաթ թահսիլ իլէ-
մէսինի թան նամ դազէթա իհիթիմալտէն
ատա իթմէքտէ տիր .

Սին-Բէթրապուրի 15 դեկտ .

Սըլալարա մուխալիթ օլուն «Մօրք»
վա " նամ դազէթա տէօրթ մահ միւս-
տէթ իլին թաթիլ իթալիրի միշ տիր .

Փարիս , 15 դեկտ . ախշամըն սաւաթ
10 վէ 25 տազըրգաւընտա .

Գալիեն սէօլէնտիկինէ կէօրէ եազընտա
Փարիստէ մահաուտ (եախոտ գապուլ իտէն
տէվէթէրտէն միւրէթթէպ) պիր գօն-
Ֆերանս թէճէմիւ իտէճէք տիր . Մ .
վիսգօնթի վէնաթա Մ . Նիկրանըն ե-
րինէ Փարիստէ իթալեա սէֆիրի նսապ օ-
լունաթմըն . Մ . Բուէնին պէեանաթը-
նա տալիր ճէնէրալ Մէնապրէա թարա-
ֆընտան Փարիս թահրիլաթ կէօնտէ-
րիմիշ տիր .

Իթալեան գամարաւը հալեա Բօմա
մէսէլէսի իւզէրինէ միւճատէլէյէ տէ-
վաթ իթմէքտէ օլունպ , պու պապտէ հէ-
նուգ գուրա իլէ պիր գարար վէրմէմիշ
տիր .

Դեկտեմբեր 14 բիաշար .

ԷՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵՆ

Փարիս .

Ալյուր 33 60

Գարանուր 33 70

Լօնտրա .

Ալյուր 33 1-տէն 1-3

Գարանուր 33 1- " 1-3

Ֆրանսըզ Ֆօնտօսու 0/0 3 Ֆայիզիլ .

Ալյուր 69 60

Գարանուր 69 62 1-3

Իթալեան Ֆօնտօսու .

Ալյուր 48 70

Գարանուր 48 80

ՀԱՎԱ ՑԻՍՏԱԹԸ ՑՈՒԻԼԻՅՅԵՆ

Պու արա էթմէյին պահաեա չըգ-
մաւը միւնապէպէթի իլէ իսթանպօլա կի-
րէն պուղալտան 3 այ միւտտէթ վէրկի
ալունմամաւը հիւքիւմէթի սէնիեթ թա-
րաֆընտան գարար վէրիմիշ տիր .

— Իյրան սէֆիրի թարաֆընտան կէ-
լէն բէնճէմպիհ կիւնիւ վիւքէլայի Ֆի-
խամ վէ սիւֆէրայի քիրամ հազարաթը-
նա պիր միւքէմէլ գիւպէթ քէշիտէ օ-
լունմաւը տուր .

Նոյեմբեր 30 թարիխի թայմըզ
դազէթաւընտա , Պապօինա նամ հաւաեա
աթըլյան վաթօր հազըրնտա պաղը թաֆ-
սիլի մալիւմաթ օգունմաւը տուր . Շէօյ-
լէ քի մէզքիւր վաթօրուն գօմանտանը
ալաֆրանկո նոյեմ . 29 տա Բիրէեթ կիթ-
մէք իւզըն հազըր օլունմաղա էմր իլէ-
միշ օլմաղին , սապահրան աթէշէր
եանմը վէ հազըր պուլունմաղա իքէն ,
տէրունինտէ պիր շէտիտ բաթլաեըն ,
վաթօրու գալարըպ իքի բարչա իթմիշ ,
պաշ վէ գըշ թարաֆլարը պիր պիրինտէն
պիր գաշ եիւզ աթըմ մէսաֆէ ուզաթը-
ղա աթըպ , սու եիւզէրինտէ չալգան-
մաթա պուլունմաւընար տըր .

Պու գաղա գուհուր իթալիկի հէն-
կեամտէ , վաթօրու մէզքիւր տէրունին-
տէ 73 նէֆէր աթմպուլունուպ , պուն-
լարըն էքսէրիսի ինկիիգ օլուն գարը հալ-
տէ 32 աթէշէր , պիր եօլմու , 7-8 օֆի-
չիալ , գալանլարըն հէման քեաֆթէսի
տալի Բուժ օլունգլարը հալտէ , թայֆա
իտիլէր . Գարթան տալունպազ իւզէրի-
տէ պուլունան քէօշքտէ օլունպ , իգրարը-
նա կէօրէ , պիր սարսըլը տուլտուգաան
սօնրա քէնտիլի շայպ իթմիշ , վէ պիրտէ
քէնտիսինի չայաան գուրթարմաթ իւզըն

իբրէն, ապա պաշտօնա կէտիչտիր, պիրին-
ճի մաքրիսթ տախի իյի գուրթուլմուշ
տուր, իբրինճի վէ իւլինճիւ գարթան,
լար վէ եօլմու պաշ թարաֆընտա պու-
լունտուգլարընտան գուրթուլմուշար,
քէպալիք խալիլճէ թալիֆա վէ աթէշճի-
լէր գուրթարըմըշ, Ֆազաթ չօգլարը
սագաթ վէ պէրէլէնմիշէր տիր, Կէօրիւ-
նիւր քի, վարօրուլն օրթաօր ագապինտէ
ղարգ օլուպ, իբրինճի վէ իւլինճիւ մա-
քիսթիւթէր իշնտէ օլուլունտարըն քեալիքէ-
տէրուլինտէ պուլունտարըն քեալիքէ-
սի տախի հէլաք օլմուշար տըր, վարօ-
րու, մէզքիւր աթըլտըրգտան սօնրա տէ-
րագապ էթրաֆ վարօրլարտան սանտալ-
լար իմտատա եթիլիշիպ տէնիգտէ պու-
լունտարըն թօրլամըշար տըր, Էօլէնլէ-
րին սալար 19 ա պալիզ օլմուշ օլուպ,
հէնուզ պուլունտարըն լաշէլէրի պուլունտա-
մըշ տըր, վարօրուլն գըշ թարաֆը իքի
սաթաթ գաւտար տէնիպ երկպիւնտէ չալ-
գանտըգտան սօնրա պաթմըշ, Ֆազաթ
պաշ թարաֆը եալընրպ պիր օճաղը կէօ-
րիւնէրէք, նոյնմ. 30 տա հէնուզ չալ-
գանտըգտա իմիշ:

Թէգքիւր վարօրուլն թէքնէսի 20 պին
լիւրաւ սիկուրթատա օլուպ, քէպալիք տէ-
լունինտէ պուլունտան էմթաանըն պիւ-
լիւք բալը սիկուրթալը իմիշ, վէ պու-
մալլէրին գուրթարլարպիլէճէ կի մէմուլ
օլունտագտա տըր, Զանն օլունտուգլունա
կէօրէ, քէօմիւր անպարլարընտաքի կա-
պըն բալթլամասը իլէ պու գազա գուհուր
իթմիշ տիր:

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Տիւնեատէ ճիւհէլա կիւրուհունա
թապիի օլուլունտա միսիլու կէրէք իյի վէ
կէրէք ֆէնա հէր շէս հագգընտա ուեար
ուլմազ եալան եանըշ սէօզլէր իլէ էհա-
լիյի ալտաթմագտա օլուլունտալը հէր կիւն
կէօրիւլմէքտէ տիր, մէսէլա ճահիլ քի-
մէսնէլէր, եա պիր շէսէ կիւճէնէրէք,
եա հասէլտէրինտէն նաշը, վէ եախօտ
սաֆաէրուլունտալա հէր պիր իշիթալիք-
լէրինէ ինանտարագ (էկէր պիրազտա եա-
լանը սէօյլէյնին պոյու ուզուլն, իւսթի
պաշը թէմիլ վէ պազէնտէ պիր զէն-
կին աւաւմ հանընտան կէշմիշ օլտա),
ղայրու պիր թէվաթուր փաթըրտըր
տըր գօթար, վէ չօղալըգճա ճահիլլէր
ինտինտէ տօղրուլուգ հէյնէթի քէսպ
իտէր, նիշէքի փունշ տախի պէօյլէլէրէ
ուեարագ, էգհանը ամմէյի թախտիշ
իթմիշ տիր:

Լաքին իւզէլա կիւրուհու, եա ֆէ-
թին գոթլար, իշիթալիքլէրին պիլզաթ
թասհիհ վէ թէճէսիւս իտէրլէր վէ
սօնրա չարէսինէ պազարլար, նիճէքի,
իշիթալիքի կէօրէ, բաթըրթաան
թարաֆընտան էնկիւրիւ աւաշնորդու

ղեր. Արիստաքէս սրգազան մեծ. Սի-
մօն պէյ Մագսուտեան վէ Արզուման
էֆէնտի, մէզքիւր թէվաթուրլարը
հագգանիլէթ իւզրէ թահգիգ վէ
թէճէսիւս իթմէք իշին պու կիւն
պիշարէխանէյէ կիւնճէլէր իմիշ, վէ
պիր թիվալէթէ նէզարէն, տիւնքի
կիւն գեր. Արիստաքէս սրգազան կիթ-
միշ վէ հէր թարաֆը կէզմիշ, Ֆազաթ
կէզէն թէվաթուր մուճիպինճէ պիր շէս
կէօրմէմիշ տիր:

Պիլզէն էկէր սէօյլէնէնլէրին պազըսը
տօղրուտա օլտա, էվլէլա կիտիպ թա-
գիգ իթմէք, վէ սօնրա օնա կէօրէ սէօյ-
լէմէք հագգանիլէթ տէն տիր... պու-
լունտա իւզէրինէ սօնրա իլթիլզա օլանը
տիմէքտէն տուր օլմալաճաղը:

— Պու կիւն ֆանտեան էֆէնտի թա-
րաֆընտան ալտըղմըզ պիր մէքթուպտա,
Մանլէսթէրաէ պուլունտան համիլէթ-
քեալ Հալլարը թարաֆընտան ֆրկիշ իշին
105 առէտ իրա իեանէ իհտա օլունտուշ
օլուլունտա մէսէրլէթպալիշ խապէրինի օ-
գուլունտալ տուր:

Պու պապտէ թաֆսիլաթ վէ վաճի-
պէտէն պուլունտան թէշէք քիւրին էտա-
ղ խուսուսուլուն, էֆէնտիյի միւմալիլէյս
եազըն կիւնէրտէ ալտէթ իտէճէ կիւնտէն
պիլզաթ քէնտիլէրէ պըրազըրըլ:

— Փրկիշ պիշարէխանէսի իշին իհտա
վէ իրաւ գըրընտան չու աթիտէքի իեանէ-
լէր մա թէշէքքէլը պէեան գըրընտը
տուր:

Արրահամ ալա Սիվապեան թարաֆըն-
տան Գանտիլ իւ եաղմասը 100 առէտ:

Տէմիր Գաթուլուեան Սարգիս աղա
թարաֆընտան թիւթիւն 10 օղգա:

— ... Միւլէլիֆ:

Պուքէշ նոյնմըր 22/67:

Սայր վիլալէթլէրտէ միւթէմէքքին միւ-
լէթիմիղին ահալ ու հարաքեաթը հագգըն-
տա, կէրէք խալըր վէ կէրէք մուղայր
պահալար զագէթալարտա օգուլունտագտա իքէն,
Պուքէշ հալլարը հագգընտա գարշը եա թա-
րաֆ օլապա չօգլուգ պահալար կէօրիւլմէ-
տիկինտէն, իշիթմալ տըր չօղար թարա-
ֆընտան էօյլէ զանն օլունտուքի, շէնրի
մէզքիւրուլն Հալէհալիսի իյի վէ աւաւտէ պիր
հալ իլէ իլէրի կիթմէքտէ տիր, Ֆազաթ մու-
ղայրի օլարագ, պազէն աղիմ նիգա վէ մա-
րազալարա սէպէպիլիթ վիրիլմէքտէ տիր
մէսէլա — պիր խուսուստան տօլաեը եէնի
հոգաբարձուլուն թարաֆընտան տէր Ստե-
փանըն փիլօնու պիր ալ իշին ալընմըշ օլ-
տուլունտան, իշիթալիքիլէն նէզարէն չու
աթիտէքի մարազանա սէպէպիլիթ վէրիւ-
միշ տիր:

Էսկի հոգաբարձու ազալարը, գպրոց վէ
եկեղեցիլէ ֆայիտէ օլաճագ տէյէրէք միւ-
լէթտէն իմզաթօլաեըպ, սօնրա օնուլաե-
նի հոգաբարձուլարըն իսթիֆալարըն իսթէ-
մէք գալըզըրլար, եէնի հոգաբարձուլարտա
միլէթի տալլէթ իտէրէք, պու պապտէ մէ-

րապէրինին նէ օլտուլունտա օրալ իտէրլէր:

Մէրգուլ ազալարըն թէրթիպ քէրաէսի
օլան ֆէրման աւտանտա օգուլունտա: շէօյլէ
քի, Գաթրիլաղա աճէմին պու կիւնտէն իս-
թիֆաթըն վիրմէսինի միլլէթ իսթէեօր տի-
նէրէք: Միլլէթ պուլունտա իշիթալիքի կիպի ու-
եանըր, պիլզ պուլունտա իշին իմզա վիրմէտիք,
պիլզալտաթմըշար տըր եւն. տիյէրէք պաղ-
ըշմաղա, վէ պու նէ" տիր իթտիլինիլ,
պուլունտա նիլլէ վար տիմէյէ գալմաղ, սահիպ
նուֆուգ զաթըն պիրի, եանընտա տուրան
ասքէրլէրտէն պիրինէ, չու պաղըրանա պիր
գալ թօգաթ գուր տէյի էմր իտէր իթմէլ,
անիտէ իճրա օլունտուր, պուլունտա իւզէրինէ
պիր փաթըրտը տըր գօթար, հէք քէս վու-
րան վուրանա օլուր, Պալատէ մէսթուր ա-
զալարտան իւլիւ էփէյի տաեազ եմիշլէր-
սէտէ, իքիսի ազըրըգօփարագ, ինքեար վէ
ալկէրի իսէ իգար իթմէքտէ տիրլէր...

... Միւլէլիֆ, չիւքէնէօղ, պիրիսիլիլի
քի, պէօյլէ ուլղունտուլունտալար եօլունտա
մէքթէպ, թէրպիլլէ վէ իլմ ու ֆէնն թահ-
սիլի պուլունտալընտան նէշէթ իթմիշ տիր:
Եաղըգ, եաղըգ քի, տահա միլլէթ կէօլիւ-
նիւ աշըպտա մէտէնիլլէթ վէ ինսանիլլէթ թա-
րիլլէն կիւնմէքտէ օլտուլունտան, թէէս-
սիւֆի ալիմիլիլի մուհիլ օլմագտա տըր:

Մ Ե Լ Ե Լ Ի Բ 334

Բաթրիքխանէսին իսէ մախսուս բաթրի-
գի, պիրտէ վէքիլի, վէ տահա պուլունտա
մայէթինտէ պիրտէ միւլթէլիթ-մէճիսի վար
օլտուլունտա ալա իսթար իթմէք իսթէմէ-
յիպ, սըրֆ ք բաթրիքխանէսի միւլթագիլլէն
պիր գաթ էլլինէ թէսիլմ օլտու » տէյիպ կէ-
շէր, կէրշի գապա խալգաւ եախօտ լիսան-
տէ պու սուրէթլէ գուլալըր, լաքին մու-
հարրիլլէրին պաշլընա իշի տիր թահրիլաթ-
տէ տըգաթ իթմէք, իլա քի պու կիպի
նազիք մատտէլէրտէ:

Շու պիլզմ մալիւմաթլը մուհարրիլ իշին
տէ պուրալարըն պիլմէլ տէյէմէյիլ, պիլլը
հէմ բէք ալեա. Ֆազաթ պիլմէմէք վէ էօյ-
լէ մէշէլէք պիր մանտա եաղմազ քէնտի-
սի իշին էյի կէլիլ. իշիթէ պու տուր թէճ-
նիս տէտիլիլիլ, լաքին նէ" պօշ զահմէթ,
նէ" պիլմաղիլ լաֆզ (անխորհուրդ գըուց-
ուած), գալ քի պու կիպի իշիլիւզարըգ-
լարըն արթըգ միլլէթին էքսէրի գըամընա
հիշ պիր թէէսիլլի օլմաեըպ, առէթա էյլէն-
ճէ վէ հէյուլաթ մագաթընտա պիր հիւքմի
օլապիլլէնէլի զաթէն քէնտուսիտէ էյիճէ տէրք
իթմիշ օլուպ, եինէ չու եօլտա տիւլիլիւշ-
լէրտէն ֆարիլ կէլմէտիլինի կէօրտիլիլիւլիլ-
տէ, աճէպա պու հալ մէզքիւր վարազալա
թապիի պիր իլըղա"թ մը օլմուշ տէյի քէն-
տիլիլլէն պիր մըգտար զանն ու թախմիլլէրէ
զահիպ օլուպ, պուլունտան էօթէսիլիտէ ար-
թըգ օգուլունտան ֆէհմինէ իհալէ իթտիք:

Աճէպա մէրգուլունտա պիր էյեաւտէն պէ-
րու, վէ տահա բէք եաղընտա իտախաթըն-
տա պուլունտուլունտա էֆէնտա սէրպէսիլլէթի
տէտիլլի շէս պու միւնասէպէթօղլիլլէր մի-
տիր. նէ" աղիմ թէֆալիլլէր չու իքի հալ

պէնսնտէ, չիւնքի պաշգա տըր պիր մէտէ-
լէի վազընուն հիւսնի թէսվիյէ վէ գարարը
իչին, անըն իսպաթի սըհէթի, էհէմմիլէթի
վէ ինթիֆար հագգընտա պիր թազըմ խա-
յըրը միւճատէլէլէրէ կիրիչիպ իլմի մանթըգ
ուսուլինճէ միւղայէրէթ եախօտ միւվաֆա-
գաթի էֆքեարընն պէյանը իլէ խուսուսի
մէղպուրուն իսթիզարընա իսրազը միւխա-
լէֆէթ եախօտ միւթապէգաթ իթմէք,
պաշգա տըր իսթիլաֆ վէ թէպէտտիւլաթի
էֆքեարտէ պուլունուպ (չփոթ եւ ալլա-
լուկ գաղափարներու ծառայելով) պիր թա-
զըմ թէճնիս մէգալաթըն իթըրգիմ ու իշարը
տէրտէսթի միւշալէրէ օլունան մէսէլէնին
հազըգաթը հալինի եանյըր պիր մանտէ ի-
գա՜ իթմէք (խնդրոյն իսկական կէտը կամ
ոգին ծուռ եւ սխալ հասկըցունել), վէ պա-
գէն տախի վէլգ թարգը լուղէթլէրին իսթի-
մալի իլէ մէղպուր մէսէլէյի քէնտույէ պա-
եաղընա պիր վասէթալի էյլէնճէ ատտ իթ-
մէք, քի պու շէյ Մէճմուանըն իտախասըն-
ճա տէյիլ քի էվրօքանըն մագպուլու տուր,
իլլա քէսմիլէն մէնֆուրու տուր:

Մէղքիւր սէպէպլէրտէն նաշի տիր քի
լուսաւորչական մուհարրիլէր թարաֆըն-
տան հէմ մէսնէտտարլէրին շու հալի թազ-
պիհէ շաեան կէօրիւլմէսի պիլլէր մուհագ-
գազ (իւլաւցի) պիլլիյօրուգ:

Տիմէք պուրայա տէկին պիլլիմտէ մէրա-
մըմը տէյիլ քի էֆքեար սէրպէսթի տէնի-
լէն օլ հէր խուսուստա ֆայիտէլու օլուպ,
մագպուլի ամմէ օլան մէպտէյի խայրիլէյէ
թէսալլու իթմէք, հաշա՜, պուլուն հիշ պիր
վազըթ գապուլ իթմէսիկիմիլտէն մաստա
եէտիմիլտէն կէլլէ տախի պու պապտէն ուգ-
տանըմըր պիլէ թէմամլամաա ճա՜տ իտէ-
րիգ, նասըր քի պուլունն նէ տէրէճէ միւֆիտ
պիր շէյ օլտուլունու պիր ազ էվլէճէ Սահ-
մանադրութիւն վազաաընտա պապթ ու
թէրգիմ իթմիշիգ տիր, իլլա պիլլիմ իտտի-
ամըգ շու տուր քի, պուլունն զըտտը էմրի
նէգաքէթ վէ քիթապէթի միւղայիլի վէ է-
տէպ ու թէրպիլէնին խարիճիտէ պիր չօգ
ազվալ ու քէլլմաթի նամէրգիլէնին պիր ֆէ-
թանէթլու միւլէլիլի գալէլիլտէն զուհուրի
իսթիմալինի թալիպէ շաեան կէօրիւպ պիր
տախի վուգու պուլունամաը իլէ վէթանտաշ-
լարընա տէյիլ քի թէրպիլէսիլիք, իլլա է-
տէպ ու թէրպիլէ վէ հիւսնի էֆքեար ու
տալազ թալիլի խուսուսուստա իպրէթիւմա
օլմասըր ղէճասընտան իպարէթ տիր:

Լաթին պիլգ շու պալեատէքի սաթըրլա-
ըր եազտըրըմըրտա ազ էսէֆ տուլմատըգ,
չիւնքի րանա պիլլիլիլ քի վարազայի մէգ-
պուրուն մէրսուլ նալալըգ հալլէրի միւլէլի-
ֆիլին գալպի մանսուսիլէթի իլէ (նքքին
զգացմամը կամ համոզմամը) օլմաընպ,
իլլա մէնպուրէն տիր ('ի հարկէ ստիպալ):

Կէլլէլիմ խաթախանէնին պիր զաթ եէ-
տինէ իթսլիմ օլմաըն, վէ պուլունն եօլուգ
պիր շէյ օլտուլուն իչին միւլէթէ պիր շի-
գազ վէ միւնազաատա պուլունտան զուհուրա
կէլլէնէկին քէշֆ օլունմասըն:

Միւլէթին շիմտիլի հալ խառն ժողովը
վար, իլթէ պուլունն հիւքմի իլէ մէսուլիլէ-
թի իւզէրլէրինտէ օլարագ պիր շօկոզ ժո-
ղովա մէղպուր խաթախանէնին խտարէսի

թէսլիմ օլունուպ, պուլունարտա քէնտի մա
պէնլէրինտէ տէֆա շուրուլթ ու մուգալէ-
լաթի մուգթազիլէսի իլէ, օլ իլին էրի,
տիկէր պիր զաթլէ ույուշուպ, անա իհալէ
իթտիլէր. տիմէք պու զաթ հատտի զաթիւ-
տէ մէղքիւր շսկոզ ժողովըն ինտինտէ, վէ
շսկոզ ժողով տախի խառն ժողովըն ինտին-
տէ, վէ խառն ժողով իսէ պիր վէճհ իլէ
միւլէթին ինտինտէ մէսուլ տըրլար:

Իշպու միւլէլիլ մուգալէլաթ վէ թէ-
շէպալաւաթտէն անալըրտըրնա կէօրէ, ի-
չին նիհաեթի միւլէթէ այիա օլուպ, անըն
հիւսնի ղիլա վէ խօշնուտիլէթի, մուվազ-
գաթ խառն ժողովըր մարիֆէթի իլէ, ի-
տարէյի մէղպուրէնին մէրգուլ քեարկիւղար
զաթա իհալէ օլունմասընա թէճլիլ պուլուն-
մըլլար տըր. նասըր քի պու խօշնուտիլէթի-
նի ֆիլիլէն տախի ազ չօգ իսպաթ իթմէքտէ
օլուպ, մուգապիլլիտէ մէրգուլըն պու խու-
սուստա զուհուրա կէթիլիլիլ հիւսնի մա՜-
սէլաթ վէ իֆայի թէշէքքիլիլէն նալիլ օլ-
մագտա տըր:

Էմմա պու զաթըն շիմտիլի հալ տէր
իւնտէ պուլունուլու խտարէյի հազըրէնին,
մուվազգաթ պիր շէյ օլուպ իլէրուտէ էր
ու էրպապը օլմայան եախօտ ումուլըն էմ-
նիլլէթին գաղանմայան տիկէր պիր զաթա
իհալէ օլունմաը իլէ, պոզուլաճաղըտա
մէմուլտէն իմիլ, օլ վազթէ տէկինտէ էլ-
պէթտէ միւլէթիմիլ ազտէմէ Սահմանադ-
րութիւն վազաաընտա զիլլիլի կէշտիկի-
միլ շու ֆէտաքեարըրը վազթիլտէն չը-
զըպտէ քէնտի ասըր ղէհպէրի պուլունան
Սահմանադրութիւն նըզամընն տէր տէսթ
իթմէսի իլէ անըն անքեամը միւլէպիլնճէ
պու կիպի խտարէլէրտէ լազըմէտէն օլան
հիւքմի տէվամի ուսուլ ու նըզամաթի միւ-
թէնէվլիլանըն վազ ու թէէսիսին տալ-
գատը իւլ իսթիլաթա (ըստ կարեաց) միւ-
վէֆֆազ օլապիլիլ:

Կէօրիւնիւր քի Մէճմուա, պուրալարընը
աւալ տէր խաթըր իթմէյէրէք, եախօտ իթ-
մէք իսթէմէյուպ, պէր վէճհի աթի նաթ-
զընա տէվամ իտէր. շէօլլէ քի, «միւլէթի-
նի սէվէր քիմաէ խաթախանէն խտարէսի ի-
չին պիր գանուլն եաթըրմայա միւլէթի լիշ-
վիլ իթմիլի տիր, տէյիլ քի քէնտի պա-
շընա պիր խտարէլէ գալըրմայա, չիւնքի
գանուլն պազի տիր, վէ շու եա պու զաթ
միւվազգաթ շէյլէր տիր, պէօլլէ պիր խա-
րէյի հէր քիմաէ պիր զաթա թէսլիմ իթ-
միլտէ, պիլլէթէ վիլէնտէ խաթա իթմիլ (1) ա-
լանտա յ:

Պիլլէթէ տէր թըրըգ նէ տիլէնէյին շաշը-
րուպ քէնտի խտաաաընն պիլլէ միւղայի-
րինտէ պէօլլէ պիր մախլուլթ վէ միւլէվլէս
ուսուլին գապուլինէ միւլէթի լիշվիլիլ իտէն-
տէ խաթա իթմիլ, անա մէյլ վիլլէնտէ,
չիւնքի պէօլլէ պիր ուսուլ եանի ումըմն
րէյինի թահսիլ իթմէքլէ գանուլն եաթմագ
Սահմանադրութիւնուն պաշընա պիր մէպ-

(1) Սէօլլէ Մէճմուա պէօլլէ պիլլէրվա,
չիւնքի գալըրնտաքի նէ սէօլլէսէն գալտը-
րըր, կիւնէնմէյիլ եուլթըրուլուր, ուլգուտա
տըր տուլմազ: Լաթին եինէ էթէյի պիր ճէ-
սարէթ:

տէսի օլուպ, պու վարազա իսէ, զաթէն
պէօլլէ պիր հիւսնի ուսուլու միլլէթին ու-
մուլի խտարէսի իչին նա միւնասիլ վէ
մուխաթալըր տըր տէյու խտաիա իթմէք-
տէ իքէն, անա միւվաֆըգ լաթին միւլէվ-
վէս վէ մէշքիւք պիր սուրէթիլին, խա-
րէյի ումուլինն թէֆէրրիւլթընտան պիրի
պուլունան խաթախանէն խտարէսի իչին,
գապուլինի իլլամ իտէր:

Միւլէվլէս տէտիլիլ շուստան նէշէթ
իտէր քի, հայտէ էօլլէ գանն իտէլիմ քի,
Մէճմուանըն նասիհաթ իթտիկի շու մախ-
լուլթ ուսուլ ինտ-էլ-ուսուլ գապուլէ շաեան
կէօրիւլիւպ իճրասընա գալըրըրըն, խուտա
պիլլին արթըգ պու արա միւլէթին իչինտէ
հիւքմ իտէնէք գալըրըգլըգլարը վէ պու
եիւղալէն մէմուրանըն շէքէնէք խալլի գահ-
մէթլէրի, հէմ էօլլէ պիր գահմէթ քի պիր
նէթիճէ հուսուլա կէթիլլէնէյի միւլալ գա-
պիլլինտէն տիր. գալ քի սէօզ ալազա տիւ-
չիւպ, ալազ իսէ էօնիւնտէ պիր ղէհպէրի
վէ տօղրու կօլու պուլաւաաըրճա, րասթ կէ-
լէ սալլա ղաթի հէման կիլլիլին, եօլը սա-
ըրթսն, տէօնիւպ տօլաշսըն, սօն սօնր տէ-
րէ մի տիր, չուգուր մը տըր իչինէ տիւչիւպ
վիճուտի խիւրտէ խաշ, թապ ու թազաթը
գալմայապ պիր տախի չըգաւազ օլունն:

Պու կիւն խաթախանէն իչին, եարըն
մէքթէպ, օլ պիր կիւն քիլիթէ տահա
օլ պիր կիւն մանասթըր թանղիմ ու խա-
րէսի իչին ալըր ալըր հէր պիրի իչին մախ-
սուս սէֆէր գալտըրմալը, նէ սէօլլէնէն պէլ-
լի նէ իսթէնիլէն, գաֆա գաֆայա ուլմայապ
պիւլիւք պիւլիւք գարդաշալըգլար վէ մու-
արազալար զուհուրա կէթիլիլ մէմուրանը-
տա պիւսպիլթիւն օսանտըրմալը, քի հիշ
պիր շէյ հուսուլէ կէլլմէսին: Շու տէյիլ մի
Մէճմուա իսթէտիկին, քի թարիֆ իթտիկին
ույղունսուլ ուսուլին նէթիճէսի օլապիլէ-
նէք: Նէ՜ չըգըր պուլունտան, պուլուն պէօլ-
լէ իտէնէկիլիլիլ իսէ եանի էհալի ճիւլէ-
թէն, էքսէրիսիտէ տահա հիշ պիր շէյտէն
չօլուգ խապէրի օլմագսըրըն, իչէ գարը-
րըպ, պիր թազըմ պօշ պօշ շամաթալարտան
մաստա, իչէտէ պօղղունիւլ վէրէնէյինէ ի-
սէ էվլէլա քէնտիլնէ պիր հիւսնի նըզամըրէհ-
պէր (առաջնորդ) տուլթուպ, անըն հիւքմի
միւլէնէպիլնէ, էհալիտէն հէր պիր գըսմը քէն-
տի իչինին րուլէթ օլունմասը իչին թարա-
ֆընտան ալըր ալըր մախսուսն ազըլըր վէ
միւլէրէպ վէքիլլէր իրայէ (ցոյց տալ) ի-
տիպ, իչինի անլէրին եեթինէ թէսլիմ իթ-
տիքտէ, անլէր տախի ումուր ու մէսալիլի
պիլա վէլվէլէ վէ տաղազա սուհուլէթլէ
թէսվիլէ իտիպ պիլլիլիլլէր, տահա էյի օլ-
մա՜գ մը: Էօլլէ իսէ, նէ՜յէ տահա նըզամ
գօնմամալը տէյիլպ, լաթին անըն պիր միւլէվ-
վէս սուրէթիլին սէն քէնտին էհալիլէ լապ-
րամ իտէրսին. նէ՜ շէյէ վէ նէ՜ էֆքեարէ
խըզմէթ իտէրսին, խօշ ումարըմ քի արթըգ
օգուեանլարտան պիլլմէյէնտէ վար իտի իսէ
պուրայա տէկին պուլունն նէ՜ օլտուլուն
ֆարգ իտէպիլտի:

Տէվ-թէ:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՑԵՆ

ՖԵՆԻԱՆԱՐԸՆ ԳԱՐԼԻ

Կէշէն կիւնէր Մանկութեամբ գաթի
օլունան քէնիանլար հագգընտա, Մ. Լուի
Պլան նամ գաթ զայնթ միւթէտար պիր
պահա նէշը ու իլան իլլէմիշ օլուպ, պու
նուն սուրէթինի այնէն թերձէմէ խոն
րիզ:

« 28 նոյեմ. — Վէշհասը հէր պիր շէս
սէլամէթի պուլտու: Բէսմի ինկիլթէր
քա ուլուգ ալոր, Համա ու սէնայէր օլ
տուն մերհամէթքեանի Ալահա. Կէշէն
ճիւղա իրթէսի կիւնիւ, սէնին սաարգ
մէմուրուն պուլունան Գալ քրաֆթ իւշ
նէֆէր առեմ պօղտու:

Օրատա բարասար առիւ վար իտի
քի, ճէլատար թէնլէրէ թային օլուն
մուշ օլտուգլարը հալտէ, անլէր տախի,
ճանլարա ինայէթ իլլէմէք իշին հագըն
թի իսայէ տուա իլլէմէքտէ իտիլէր:

Էլլուն, Լարքին վէ կուլտ, պու իւշ
խոմէր քի էպէտէն անլմանաճադ իսիմ
լէր իտիլէր, տիւնքի կիւն գաթի օլուն
մալարը սայէսինտէ իրլանտա իշին անլէ
րին զեքրի ճէմիլի էպէտի գալաճադ տըր:

Էլլուն հէնուգ զայնթ կէնճ պիր տէ
լեգանլը իտի, պունուն պիր վալիւտէսի
վար իտի քի, էօլմէգտէն էվլէլ կիտիպ
գուճագլանըս վէտալաշմասընա միւսա
ատէ օլունմուշ իտի, նըշանլըսը տախի
վար իտի իսէտէ, պու պիշարէտէ Ալա.
հա ըսմարլատըգ, հէլալ իլլէ տիմէք աճր
սաատէթի տախի րէտա օլունմուշ իտի:

Կուլտ, Ամէրիգատան կէլմիշ իտի Սոն
տէֆա վէտալաշմաճ վազիթտէ պու
նունլա վէտալաշմաճ իշին քիմսէ մէլտանէ
չոգմատը, էօլմէք տէ հէթ ինին սէֆասը
նը չոգարան եալնըս պու օլունշ տուր:

Լարքին, տէօրթ նէֆէր սիւպեան քէ
տէրի օլուպ, պունլարըն պիրիսի տախի
հէնուգ սիւթտէ իտի: Ճէմիլէթի պէ
շէրիտէ մարիթէթի իլէ տուլ գալաճադ
օլան գէվճէսի իլէ սոն տէֆա օլարագ
կէօրիւշմէլէրի եիւրէք րարէլէնէճէք պիր
հալ իտի:

Վալիտէսի տախի քէնտինի կէօրմէքի.
եէ րուխսաթ թահսիլ իթմիշ իտի: Պիր
վուրուշա նէ գատար տտէմ ճանը եագ
մագ: Պու պիշարէ վալիտէ, էօլտիւրմէ
տէն չոգ պէթտէր պիր հալէ վազ իտիլ
միշ իտի, անը սաղ պրագարագ էօլտիւ
րիւրլէր իտի, վէ իշթէ պու սէպէպտէն
նաշի, պէրէլէնմիշ օլան պաղընտան նէ
գատար իթրաթ մէրթէպէ ֆէրեատ ու
ֆիդան չոգմագտա իտի: Գէճմուրտէ վէ
քէնտինտէն պի խապէր պիր հալտէ սէօյ
լէնմէսի արասընտա, քէնտի սէվկիւլիւ
խազնէսինի էլնտէն ալմանաճադլարըն
անա իտէր իտի, արթըգ պու տէրէճէ
պարպարլըղա ինանմագ իտի, խալըր, խա
լըր, էվլատըմը ասաճագ իփին եափու

մասընա իգթիգա իտէն քէնտիր ֆիտանը
հէնուգ ֆիլիսլէնմէմիշ տիր Կաղարըր
իտի:

Պիշարէ վալիտէ եանլըսը իտիլ չիւն
քի իփ հագըր իտի:

Իմտի կէշէն ճիւղա իրթէսի կիւնիւ,
նասը քի տէնիր, Բանլըն շէն-նէ խօշ
նուտ օլունշ տուր:

Իլլէ անշամըսընտան ասըլաճագ մա
հէլին էթրաֆլարընտա զալէպէլիւ պու
լունմագտա իտի: Էքսէրլա պիլլիք սէ
լիր կիւնլէրինտէ հէրքէս սըրա սըրա տի
զիլիլէր: պու հալտէ, պիր թագըմ սէ
ֆիլլէր ֆէրահ վէ սէվինճի պիր սէտա
իլէ ապէս շարգիլէր օլու մտա պաշա
տըլար Է՛՛՛, պու գանընէ՛՛ իտէճէքսին,
եապանի հալտէ, իշէճէքմիսին Կու
ճիւլէ շու տախի իգրար օլունմալը տըր
քի, իգտիհամ տայիմաքիտէն ազ իտի,
էօլլէ մէմուլ իթմէք իսթէրլմ քի, չօգ
լար տը ու հիճապարընտան նաշի հալըր
պուլունմալըլար տըր:

Ճէգա հիւքմիւնիւն իճրատը Էքքէնճէ
ճիք վուգու պուլտու, մատէմ քի պիր
ինկիլթ միւլէլիլիլին թագըրիլին կէօ
րէ Կիւսանլար սապահարը ասըլըր: նա
սըլքի տոմուգլարը, էվլին խալըր ուեան
մագտան պօղարըր քի օլ կիւնիւն իլլէ
րինէ պիր էնկէլ օլմասըն:

Լարքին ասըլաճագ օլտուգու մահէլտէ
տուտագլարը իւզըրինտէ պիր կիւլիւմսէ
մէք նըշանէսի վար իտի, պիշարէնին րու
հու իտի պու կիւլիւմսէլէն, ճէլատանըն
թէնինէ սահիպ օլաճաղը հէնկեմտէ,
իւզըրինէ պիր պալլընլըգ կէլմիշ իտի,
թէնի իտի գուարէթտէն տիւշէն:

Կուլտ, նիհայէթինէ գատար մէրա
վէ ճէտուր պիր հալտէ պուլունմուշ,
վէ պու ճէտուրլուգու տախի քէնտուլի
սըգարագ, եանի ճէտուր վէ կէօղիւ փէք
կէօրիւնէյիմ զայրէթի իլէ օլմամը տըր:

Էլլուն զանէթ պէնդի սօլուգ վէ հէ
ման թանրմագ պիր հալտէ պուլունմուշ
տուր: պու գատար կէնճ պիր տէլիգան
լը, պիր միւսինն իխթիար հալ ու հէյ
եթի քէսպ իթմէսինէ պիր գաշ կիւն
քիլիտէթ իթմիշ իտի: Ֆուգաթ պու
ճիւլէ իլէ տախի սէտասը վէ սէօյլէյի
սէրպէսթ վէ իտիլ ու հարաքիւթթ ճէ
տուր օլուպ, պաշընը եիւքսէք իուլթա
րագ վէ պիր գալի եիւլիլիլիւշէ էօլմէյէ
կիլթմիշ տիր:

Շիմտի, շու թրաճէտիլարըն ման
թըգընա հալլան օլմանըգը րէճա իտէ
րիմ, պունլարըն գաթի օլունմասընտան
միւրատ, Էլլուն, Լարքին, վէ կուլտ կի
պի, րօլիս էլինտէն մահպուլարը տը
մագլըղա շալըշմագ արգուսինտէ պուլու
նապիլիլ օլան սայիլ ֆէնիանլարըն կէօ
ղիւնիւ գօրգուլմագ իտի, էվլէթ պուն
լարըն գաթի օլունմասընա էն պիլլիւք

պիւրհան պու իտի, քէք իլի, պու հա
լաքեաթըն իլլէլինէ օլ տէրէճէ իթի
գատ օլունմուշ իտիլի, իշիտիլմէմիշ սու
րէթտէ իհթիլաթէն թէտապիլթ թէ
չէպպիս օլունմուշ իտի:

Պունլարըն գուլթարըլմասը իշին թէճ
րիւպէ օլունմաղընտան գօրգուլմատը
ղըն պիր իսպաթը, իւշնէֆէր քիմէսնէ
լէրի ասմագլա էթրաֆը գօրգուլմաճագ
լարընա թէմին օլմալէրինին պիր իսպա
թը շու տուր քի, Մանկութէր շէհրի
ասաքիլ իլէ աստուրուլմուշ իտի: մահ
պէսին արգատընտա պիր մրգատար սիւա
րի մուհաֆըգ ասաքիլի պէքլէթտիլի
միշ իտի, վէ պունլար պիր իշարէթլէ
էհայի իւզըրինէ աթէշ իլլէմէն հագըր
իտիլէր, 3000 նէֆէր րօլիս գապըլմասը
սիւահանթըրըմը իտի: Ֆէնիանլարըն
տըլաճագ մահէլլինէ կէօթիլիւն քեաֆ
ֆէյի սօգագ պաշարը գարաթըմը ի
տի: պու մէլտան թօրլար իլէ էօրիլիւ
միւշ իտի, վէշհասը ճէլատը թօրլար ի
լէ հիմանէ իթմէքիլիէ հագըրլանմը ի
տի:

Տէւ-Գ

ԻԼԱՆԱԹ

Մասլագտա Պէօլիւքտէրէ ճատտէսինտէ
պիր թարաֆտան Գաթիլըք արասար վէ պիր
թարաֆտան արասիլ խալիլլէ վէ թարաֆէյի
թարիգիւ իլէ մահտուտ, ալթը պին գիրա
մրգատարի արաս գըլթա գըլթա վէ պիւթիւն
տախի ֆիւրուլմ օլունմաղընտան, թալիպ
օլան ջուխաճը խանընտա Պէրպէրեան ֆի
թուլէթուլ լարգիս աղայէ միւրաճաթ իշ
լէմէսի իլան գըլնտը:

8

Էրմէնի թիւճճարարընտան կրկնա
տու մար ուտու իտէ տէֆիթէր թուլթ
տուրմագ իսթէլէնլիւր, եախտ պու
թարգ իշէր մէտէլատէ ֆթէրլիլինի թէս
վիլէ իթտիլմէք վէ նիգամընա գօյմագ
միւրատ իտէնլէր իշին, իշպու իլմէ աշի
նա օլուպ, վնգիթա իլէ վէ էհֆէն սու
ոթթտէ պու թարգ խըտմէթլէրին իճրա
սընա հագըր պուլունան պիր գաթ վար
տըր, իսթէլէնլէր ֆիւրըճիւ իտի ստա
պաշընտան սիւալիտէպիլիլլէր:

Գարոյի եւ կամ տան մէջ Հայկարա
նուլթիւն, աշխարհագրութիւն եւ Գաղ
ղիէրէն գաւ տալու, եւ ասեղնագործու
թիւն սորվեցունելու կարող վարժուհի
մը պէտք ունեցողները, Պէշեթթաշ ճէր
րահ Յօհաննէս աղայէն կրկնա տեղեկու
թիւն առնել:

ՍԱՆԻԳ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱԿԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԵՎԱԹՆ ԼԵՐԱԼՅՈՂ ԹԱԳԻԱՆԵՍԻՆԵՅ
ԳԵՌԱՆԻԱ ՅՈՂՈՒ ԵՈՂԱ, ԵՐԵՎԱՆ ԱԳՅԱԼԻՍ
ԳԻՐԵՅԵՂԻՐ ԳԵՐԵՅԵՂԵԱ ՆՅԱՄԵՐ 467: